

321

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 31 maja 1937 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Przemysłu i Handlu o wykonaniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu.

Na podstawie art. 10 ust. (3) oraz art. 12 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. z 1937 r. Nr 39, poz. 313) zarządzam co następuje:

I. Przepisy ogólne.

§ 1. (1) Minister Opieki Społecznej powołuje komisję rozjemczą w drodze zarządzenia albo z własnej inicjatywy, albo w razie uwzględnienia podania zainteresowanych osób lub organizacji. Zarządzenie to podlega ogłoszeniu w zbiorze, przewidzianym w art. 22 ust. (4) ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 242).

(2) W podaniu, wymienionym w ust. (1), należy wykazać, że zatarg zagraża ogólnopństwowym interesom gospodarczym, a w szczególności podać:

- 1) jaka ilość pracowników jest objęta zatargiem,
- 2) jakie znaczenie ogólnogospodarcze posiada gałąź pracy, objęta zatargiem, oraz
- 3) jakie skutki gospodarcze powoduje wstrzymanie pracy w gałęzi, objętej zatargiem.

§ 2. (1) W razie łącznego wystąpienia wszystkich uczestników zatargu komisja rozjemcza może zawiesić postępowanie na czas przez siebie określony celem umożliwienia polubownego zakończenia zatargu.

(2) Po bezskutecznym upływie okresu zawieszenia, postępowanie zostaje automatycznie wznowione.

§ 3. (1) Komisja rozjemcza wzywa w charakterze uczestników zatargu zbiorowego:

1) ze strony pracodawców — związki (stowarzyszenia zawodowe lub gospodarcze) lub poszczególnych pracodawców,

2) ze strony pracowniczej — związki zawodowe pracownicze (stowarzyszenia zawodowe), zarejestrowane na podstawie dekretu z dnia 8 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów o pracowniczych związkach zawodowych (Dz. P. P. P. Nr 15, poz. 209) albo na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. o stowarzyszeniach (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 803).

(2) W razie nieistnienia na terenie objętym zatargiem związków zawodowych pracowniczych lub uchylecia się ich od uczestnictwa w postępowaniu przed komisją rozjemczą, komisja może wydać orzeczenie wprost lub po dopuszczeniu w charakterze uczestnika zatargu delegacji pracowniczej (§ 7 ust. (3)).

§ 4. Minister Opieki Społecznej czuwa nad działalnością komisji rozjemczej, zwłaszcza nad niezależnością obrad komisji od wpływów postronnych, tudzież nad sprawnością jej urzędowania.

§ 5. (1) Czynności członka komisji rozjemczej wykonywane są honorowo.

(2) Powołanie funkcjonariusza państwowego lub samorządowego na członka komisji stanowi delegację urzędową, wykonywaną z ramienia jego władzy przełożonej na jej koszt.

§ 6. (1) Wszelkich środków technicznych potrzebnych do urzędowania komisji rozjemczej udziela na wniosek przewodniczącego komisji właściwy okręgowy inspektor pracy, w którego okręgu ma działać komisja rozjemcza. W szczególności inspektor pracy powinien dostarczyć komisji lokalu oraz przydzielić na czas prac komisji urzędnika inspekcji pracy w charakterze sekretarza komisji.

(2) Doręczanie pism i wezwań komisji odbywa się za pośrednictwem właściwego miejscowo urzędu inspekcji pracy zgodnie z przepisami o postępowaniu administracyjnym.

§ 7. (1) Postępowanie przed komisją rozjemczą wolne jest od wszelkich opłat.

(2) Uczestnicy zatargu biorą udział w posiedzeniach komisji rozjemczej bądź osobiście, bądź przez swoich pełnomocników, przy czym pełnomocnikami pracodawców mogą być osoby przez nich zatrudnione. Osoby występujące w imieniu związków i stowarzyszeń powinny posiadać upoważnienie na piśmie, wydane przez statutowo przewidziany organ związku lub stowarzyszenia. Do pełnomocnictw udzielanych przez poszczególnych pracodawców sto-

suje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego.

(3) Delegacja pracownicza przed dopuszczeniem jej do udziału w charakterze uczestnika postępowania, obowiązana jest złożyć dowody, wykazujące, w jaki sposób została wyłoniona. Dowody te przed rozpatrzeniem ich przez komisję rozjemczą powinny być zaopiniowane przez właściwego inspektora pracy.

II. Skład komisji rozjemczej.

§ 8. Komplet komisji rozjemczej składa się:

1) z przewodniczącego, wyznaczonego przez Ministra Opieki Społecznej,

2) członka, wyznaczonego przez Ministra Sprawiedliwości,

3) członka, wyznaczonego przez ministra właściwego ze względu na gałąź pracy, objętą zatargiem,

4) z ławników, powołanych przez przewodniczącego komisji w równej liczbie spośród kandydatów, zgłoszonych przez uczestników zatargu (§ 12).

§ 9. (1) Poddając zatarg rozstrzygnięciu komisji rozjemczej, Minister Opieki Społecznej powołuje przewodniczącego komisji i zwraca się do Ministra Sprawiedliwości oraz ministra właściwego ze względu na gałąź pracy, objętą zatargiem, o wyznaczenie swoich przedstawicieli do komisji.

(2) W przypadku powstania zatargu w gałęzi pracy, należącej do właściwości dwóch lub większej ilości ministrów, Minister Opieki Społecznej zwraca się do wszystkich ministrów interesowanych o wyznaczenie trzeciego członka komisji za wspólnym porozumieniem.

§ 10. Członkiem komisji rozjemczej może być ten, kto:

1) posiada obywatelstwo polskie,

2) ukończył 30 lat,

3) odznacza się znajomością stosunków gospodarczych i społecznych obszaru, na którym wynikił zatarg.

§ 11. Przewodniczący komisji rozjemczej przewodniczy na posiedzeniach oraz wydaje zarządzenia związane ze zwoływaniem komisji, wyznaczaniem miejsca i terminów posiedzeń, zbieraniem i zabezpieczaniem dowodów, badaniem świadków i biegłych oraz ogłoszeniem orzeczenia.

§ 12. (1) Ławników powołuje przewodniczący komisji rozjemczej spośród kandydatów, zgłoszonych przez uczestników zatargu,

(2) W razie uchylenia się uczestników targu od zgłoszenia kandydatów na ławników, a także w przypadku, gdy uczestnikiem jest delegacja pracownicza—ławników powołuje przewodniczący spośród osób, należących do właściwej grupy zawodowej i odpowiadających warunkom dla ławników przewidzianym.

§ 13. Na ławnika komisji rozjemczej może być powołany ten, kto posiada odpowiednie warunki, aby być powołanym na ławnika sądu pracy na podstawie prawa o sądach pracy (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 95, poz. 854), przy czym jednak mogą być powoływani na ławników komisji rozjemczej posłowie do Sejmu i senatorowie.

§ 14. (1) Kandydat na ławnika, zgłoszony przez przedstawicielstwo strony, nie może uchylić się od objęcia tego stanowiska.

(2) Ławnik, powołany przez przewodniczącego w trybie § 12 ust. (2), może odmówić przyjęcia stanowiska z ważnych przyczyn, zwłaszcza jeżeli:

- 1) przekroczył 60 rok życia,
- 2) jest dotknięty ułomnością, utrudniającą sprawowanie urzędu,
- 3) nie mieszka na obszarze objętym zatargiem.

(3) O dopuszczalności odmówienia przyjęcia stanowiska ławnika orzeka ostatecznie przewodniczący komisji rozjemczej.

(4) W razie zwolnienia ławnika w przypadkach przewidzianych w ust. (2) § 14 i w § 15 przewodniczący powołuje na ławnika inną osobę.

(5) Uchylenie się ławnika od objęcia tego stanowiska lub od wykonywania czynności ławnika pociąga za sobą skutki, przewidziane w § 36.

§ 15. Minister Opieki Społecznej, na wniosek przewodniczącego komisji rozjemczej, może pozbawić stanowiska ławnika, jeżeli:

- 1) co do niego zajdą lub staną się wiadome okoliczności, które wyłączają go od zajmowania stanowiska ławnika (§ 13),
- 2) jeżeli stał się winnym poważnego naruszenia swoich obowiązków urzędowych, a w szczególności, jeżeli pomimo wezwania przewodniczącego nie bierze udziału w posiedzeniach komisji.

§ 16. (1) Wszyscy członkowie komisji rozjemczej składają przed przewodniczącym przed przystąpieniem do swoich czynności uroczyste przyrzeczenie treści następującej:

„Przyrzekam uroczyście, że w charakterze członka komisji rozjemczej, powołanej do załatwienia zatargu zbiorowego, będę sumiennie i bezstronnie spełniał powierzone mi czynności, będę się kierował przy stosowaniu istniejących

przepisów i wykładni zobowiązań ogólnymi zasadami prawa i słuszności, przy ustalaniu zaś nowych warunków pracy będę uwzględniał interesy pracodawców i pracowników zgodnie z przeświadczeniem słuszności, biorąc pod uwagę potrzeby dobra publicznego i gospodarstwa społecznego”.

(2) Przewodniczący składa powyższe przyrzeczenie przed Ministrem Opieki Społecznej.

(3) Od członków komisji, będących funkcjonariuszami państwowymi, przewodniczący uroczystego przyrzeczenia nie odbiera, lecz przypomina im ich przysięgę służbową.

III. Tryb postępowania.

§ 17. (1) Po złożeniu przyrzeczenia przez obowiązanych do tego członków komisji rozjemczej, przewodniczący zwołuje posiedzenie gospodarcze z udziałem samych tylko członków, wyznaczonych przez ministrów, na którym:

- 1) ustala się obszar oraz gałęzie pracy, objęte zatargiem,
- 2) ustala się termin i miejsce rozprawy, oraz kogo należy wezwać w charakterze uczestników zatargu.

(2) Po odbyciu posiedzenia gospodarczego przewodniczący:

- 1) występuje do uczestników zatargu z wezwaniem pisemnym o wskazanie kandydatów na ławników (§ 12 ust. (1)) — oraz
- 2) wydaje wszelkie niezbędne zarządzenia celem przygotowania rozprawy.

§ 18. (1) Przewodniczący kieruje rozprawą i czuwa nad prawidłowym jej biegiem.

(2) W razie niestawiennictwa któregośkolwiek z uczestników zatargu komisja decyduje, czy rozprawa ma być prowadzona, przerwana lub odroczone.

(3) Rozprawa powinna być odroczone, jeżeli któremukolwiek z uczestników nie doręczono zawiadomienia.

§ 19. Rozprawy komisji są niejawnne, jednak przewodniczący komisji może dopuścić na wniosek stron lub z urzędu obecność na rozprawie osób imiennie oznaczonych. Zezwolenie powyższe może być w każdej chwili przez przewodniczącego cofnięte.

§ 20. (1) W sprawie powodów wyłączenia członków komisji rozjemczej stosuje się odpowiednio przepis art. 54 kodeksu postępowania cywilnego.

(2) O wyłączeniu członka komisji rozjemczej rozstrzyga przewodniczący ostatecznie, o ile zaś chodzi o osobę przewodniczącą — rozstrzyga ostatecznie Minister Opieki Społecznej.

§ 21. Wnioski co do właściwości komisji i co do wyłączenia członków komisji powinny być zgłoszone nie później niż przed przystąpieniem do rozpatrywania przedmiotu zatargu.

§ 22. Po otwarciu rozprawy merytorycznej przewodniczący obowiązany jest zwrócić się do stron z propozycją polubownego zakończenia zatargu. Jeżeli polubowne zakończenie nie nastąpi, komisja przystępuje do rozpatrzenia sprawy. Przedstawienie stanu sprawy może być powierzony przez przewodniczącego jednemu z członków komisji.

§ 23. Komisja rozjemcza ma prawo badać świadków i biegłych, tudzież zbierać wszelkie potrzebne dowody. Komisja może z urzędu lub na wniosek uczestników zatargu zaprzysiąc świadka lub biegłego. Przysięgę bądź zapewnienie o zeznawaniu prawdy odbiera przewodniczący według przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

§ 24. Komisja może zasięgać informacji od władz i urzędów; informacje urzędowe udzielone komisji z zastrzeżeniem ich poufności nie mogą być ujawniane.

§ 25. (1) Tajemnice handlowe i techniczne badanych przedsiębiorstw, udzielane komisji, mają z urzędu zastrzeżoną ich poufność.

(2) Ponadto komisja zarówno z własnej inicjatywy, jak i na żądanie osób interesowanych może orzec o poufności złożonych zeznań i otrzymanych informacji.

(3) Członków i rzeczoznawców komisji rozjemczej obowiązuje dochowanie tajemnicy pod rygorem, przewidzianym przez art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. (Dz. U. R. P. z 1937 r. Nr 39, poz. 313).

§ 26. Zarówno członkowie komisji, jak i uczestnicy zatargu uprawnieni są do zadawania pytań świadkom i biegłym; jednak przewodniczący może uchylić pytanie, które uzna za nie wiążące się ze sprawą.

§ 27. W toku rozprawy przewodniczący udziela głosu uczestnikom zatargu we wszystkich sprawach, przestrzegając zasady, że jeżeli w jakiegokolwiek kwestii jeden z uczestników zabiera głos, prawo głosu służy również wszystkim innym uczestnikom zatargu.

§ 28. O ile rozprządzenie niniejsze nie stanowi inaczej, do postępowania dowodowego przed komisją, w szczególności do badania świadków i biegłych, oględzin na miejscu, składowania i sprawdzania ksiąg i dokumentów, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Czynności, spełniane we-

dług kodeksu postępowania cywilnego przez przewodniczącego sądu, wykonywa przewodniczący komisji, czynności zaś sędziego wyznaczonego — jeden z członków komisji, delegowany przez przewodniczącego.

§ 29. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego następują przemówienia uczestników zatargu. Na żądanie przewodniczącego uczestnicy zatargu obowiązani są określić swoje stanowisko we wszystkich kwestiach, związanych z zatargiem. Kolejność przemówień ustala przewodniczący przestrzegając zasady, aby pierwsi przemawiali uczestnicy zatargu, którzy zażądali zmiany dotychczasowych warunków pracy.

§ 30. Po wyczerpaniu głosów uczestników zatargu przewodniczący wzywa po raz ostatni strony do polubownego załatwienia zatargu, po czym zamyka rozprawę i zarządza naradę w celu wydania orzeczenia.

§ 31. Narada komisji rozjemczej jest tajna i nikt poza członkami komisji, a w razie potrzeby i jej sekretarzem, obecny na niej być nie może.

§ 32. (1) Orzeczenie komisji rozjemczej zapada większością głosów; przy równej liczbie głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

(2) Orzeczenie podpisują wszyscy członkowie komisji.

(3) Gdyby niektórzy członkowie komisji odmówili podpisania orzeczenia, wydanego z udziałem ławników, jest ono ważne, jeżeli zostanie podpisane przez większość członków komisji, a w tej liczbie przez wszystkich członków powołanych przez ministrów. W razie odmowy położeń podpisu przez członka komisji, przewodniczący czyni na orzeczeniu wzmiankę o przyczynach odmowy.

§ 33. (1) Orzeczenie komisji rozjemczej rozstrzyga wszystkie sporne kwestie pomiędzy stronami, dotyczące warunków pracy na okres czasu ustalony w orzeczeniu.

(2) Orzeczenie nie ma skutków prawnych dla spraw, które przed jego wydaniem zostały wniesione do sądu, chyba że sąd uzna prawomocnie swoją niewłaściwość lub strony zgodnie zgłoszą wniosek o umorzenie postępowania sądowego.

§ 34. Każdy członek komisji niezależnie od podpisania orzeczenia (§ 32) ma prawo złożyć umotywowane oświadczenie o zajęciu odrębnego stanowiska.

§ 35. Obecny na posiedzeniu sekretarz komisji prowadzi protokół jej obrad, który podpisują przewodniczący i sekretarz.

§ 36. (1) W razie uchylenia się uczestników zatargu od przedstawienia kandydatów na ławników lub uchylenia się ławników od udziału w obradach komisji rozjemczej, komisja rozjemcza prowadzi rozprawę i orzeka w składzie trzech członków, wyznaczonych przez ministrów.

(2) Jeżeli część uczestników uchyli się od przedstawienia kandydatów na ławników lub jeżeli część ławników jednej ze stron (pracodawców lub pracowników) uchyli się od udziału w komisji, wówczas liczba ławników ze strony przeciwnej zostaje tak zmniejszona, aby po obu stronach liczba ich była równa. Wyznaczenie osób, które w komplecie mają pozostać, następuje za wspólnym porozumieniem się ławników strony, która musi liczebność swą zmniejszyć lub, w razie braku wspólnego porozumienia, w drodze losowania.

§ 37. Przewodniczący komisji podaje orzeczenie rozjemcze do wiadomości uczestnikom zatargu, po czym w ciągu czterech dni doręcza im na piśmie orzeczenie wraz z motywami, wzywając strony do przyjęcia orzeczenia, oraz wyznacza termin, zależnie od nagłości sprawy, nie krótszy jednak niż cztery dni, na zgłaszanie sprzeciwów.

§ 38. (1) Sprzeciw może być wniesiony przez uczestnika zatargu, który uważa, iż orzeczenie narusza jego prawa lub interesy.

(2) Sprzeciwy wnoszone są do Ministra Opieki Społecznej za pośrednictwem przewodniczącego komisji, która orzeczenie wydała.

§ 39. Po zakończeniu czynności przewidzianych w rozporządzeniu niniejszym, komisja rozjemcza rozwiązuje się. Akta komisji zostają przekazane Ministerstwu Opieki Społecznej.

IV. Przyjęcie orzeczenia przez uczestników zatargu.

§ 40. Przyjęcie orzeczenia może być dokonane przez uczestników zatargu pisemnie lub ustnie przez oświadczenie do protokołu na posiedzeniu komisji rozjemczej.

§ 41. (1) Orzeczenie komisji rozjemczej może być przyjęte przez uczestników zatargu przed jego wydaniem z góry i w tym przypadku nabiera mocy prawnej niezwłocznie po wydaniu.

(2) Przyjęcie orzeczenia przez niektórych uczestników zatargu powoduje, iż orzeczenie obowiązuje tylko pomiędzy tymi uczestnikami zatargu, którzy je przyjęli.

§ 42. Komisja rozjemcza może uznać układ, zawarty przez wszystkich uczestników zatargu

podczas postępowania komisji, za orzeczenie komisji rozjemczej, przyjęte przez strony.

V. Zatwierdzenie orzeczenia.

§ 43. W przypadku, gdy orzeczenie nie zostało przez któregośkolwiek z uczestników zatargu przyjęte w terminie, wyznaczonym w myśl § 37, przewodniczący przedstawia Ministrowi Opieki Społecznej orzeczenie wraz z aktami sprawy. Minister Opieki Społecznej może zatwierdzić orzeczenie, jeżeli ważne interesy gospodarcze i społeczne tego wymagają.

§ 44. (1) Zarządzenie Ministra Opieki Społecznej o zatwierdzeniu orzeczenia stanowi o uchyleniu wszystkich sprzeciwów zgłoszonych do orzeczenia.

(2) Zarządzenie o zatwierdzeniu orzeczenia wraz z tekstem orzeczenia zostaje ogłoszone w zbiorze, wymienionym w § 1 ust. (1). Orzeczenie zatwierdzone przez Ministra Opieki Społecznej wchodzi w życie w dacie oznaczonej w powyższym zarządzeniu.

VI. Uchylenie orzeczenia przed terminem.

§ 45. Jeżeli warunki gospodarcze od czasu wydania orzeczenia uległy zasadniczej zmianie, każdy z uczestników zatargu, zakończonego orzeczeniem komisji rozjemczej, może zgłosić do Ministra Opieki Społecznej wniosek o uchylenie orzeczenia przed upływem terminu.

§ 46. O zgłoszeniu wniosku, wymienionego w § 45, Minister Opieki Społecznej zawiadamia wszystkich uczestników odnośnego zatargu i udziela im terminu nie krótszego niż 14 dni na zakomunikowanie swego stanowiska.

§ 47. Orzeczenie uchyla przed upływem jego terminu Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

VII. Nadanie orzeczeniu mocy powszechnie obowiązującej.

§ 48. Każdy z uczestników zatargu może zwrócić się do Ministra Opieki Społecznej o nadanie mocy powszechnie obowiązującej orzeczeniu komisji rozjemczej w danej gałęzi pracy na całym obszarze, dla którego orzeczenie zostało wydane lub na części tego obszaru. Petent powinien udowodnić, że orzeczenie posiada gospodarczo przeważające znaczenie w danej gałęzi pracy na obszarze, dla którego orzecz-

nie ma uzyskać moc powszechnie obowiązującą, a w szczególności podać, jaki jest stosunek liczbowy zakładów, objętych orzeczeniem, i pracowników w nich zatrudnionych, do zakładów i pracowników w gałęzi pracy i na obszarze, którego dotyczy żądanie nadania mocy powszechnie obowiązującej.

§ 49. Zgłoszenie podania o nadanie mocy powszechnie obowiązującej orzeczeniu komisji rozjemczej podaje się do wiadomości publicznej za pomocą obwieszczenia Ministra Opieki Społecznej, opublikowanego w zbiorze, wymienionym w § 1 ust. (1).

§ 50. Przeciw nadaniu orzeczeniu mocy powszechnie obowiązującej każda osoba interesowana może wnieść sprzeciw do Ministra Opieki Społecznej. Sprzeciw należy wnieść za pośrednictwem właściwego okręgowego inspektora pracy w ciągu 14 dni od daty ogłoszenia obwieszczenia Ministra Opieki Społecznej (§ 49).

§ 51. Po upływie terminu na składanie sprzeciwów, przewidzianych w § 50, Minister

Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu decyduje o nadaniu orzeczeniu mocy powszechnie obowiązującej.

VIII. Przepisy końcowe.

§ 52. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego traci moc rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 stycznia 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Przemysłu i Handlu o wykonaniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o powoływaniu nadzwyczajnych komisji rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 104).

§ 53. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej:

Marian Zyndram-Kościałkowski